

سلوک عاشورای

منزل دهم | شرح خطبه منّا (پیش گوئی های امام حسین علیه السلام)

سلوک عاشورای

منزل دهم | شرح خطبه منا

سلسله جلسات اخلاق و معارف اسلامی

حضرت آیت الله العظمی حاج آقا مجتبی تهرانى

سرشناسه: تهران، مجتبی، ۱۳۱۶ -

عنوان و نام پدیدآور: سلوک عاشورایی: منزل دهم: شرح خطبه مناجات

گویی های امام حسین (علیه السلام) برگرفته از درس های مجتبی تهرانى.

مشخصات نشر: تهران: بنسبه فرهنگى پژوهشى مصاییح الهدى، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهرى: ۲۵۶ ص.

فروست: سلسله جلسات اخلاق و معارف اسلامى حضرت آیت الله

العظمى حاج آقا مجتبی تهرانى، مجموعه قیام و انقلاب امام حسین

علیه السلام، ۲.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۱۹۵-۶-۵

وضعیت فهرست نویسى: فیا

رده بندى كنگره: ۱۳۹۱ ۸۸۳ مس ۹۶ ت/۵/ BP

رده بندى ديوى: ۲۹۷/۰۸

شماره كتابشناسى ملی: ۲۹۳۸۴۵۶

مدیر هنری: مجید زارع

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۱

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

تلفن مؤسسه: ۷۷۴۵۲۱۳۴-۵

آدرس سایت: www.mojtabatehrani.ir

لیتوگرافی و چاپ و صفافی: واژه پرداز اندیشه - چاپ اندیشه

فهرست

مقدمه | ۱۷

جلسه اول/ ۲۷

طرح بحث | ۲۷

منشأ بسیاری از شبهات پیرامون قیام امام حسین (ع) | ۲۷

آیا حرکت امام حسین (ع) نتیجه نداد؟! | ۲۸

مروّری بر اتفاقات بعد از رحلت پیغمبر اکرم | ۲۹

روش خلفا بعد از پیغمبر و اقدامات اصلاحی علی (ع) | ۲۹

حضور امام حسین (ع) در دوران‌های گذشته | ۳۰

ارکان حکومت و زمینه‌های اثرگذاری آن‌ها | ۳۱

ارکان: رهبری و مردم در صحنه | ۳۱

زمینه‌ها: وحدت نگاه رهبری و مردم در سه محور | ۳۱

تطبیق بحث با وضعیت زمان قیام امام حسین (ع) | ۳۲

اهالی عراق و شام، مؤثر در سرنوشت جامعه آن زمان | ۳۲

شناخت کامل مردم عراق نسبت به رهبری، هدف او و وضع موجود | ۳۲

آیا مردم کوفه یک‌شبه از عقیده خود برگشتند و عوض شدند؟! | ۳۴

تأثیر تهدید و تطمیع در عقب‌نشینی کوفیان از حق | ۳۵

امکان مقابله اهل حق با حق | ۳۶

مقابله اهل حق، با حق، در قرآن کریم | ۳۶

آیا ما خودمان، پای حق می‌ایستیم؟! | ۳۶

تنهایی مسلم (ع) در میان حق دانان حق شناس | ۳۷

جلسه دوم/ ۳۹

مروری بر بحث گذشته | ۳۹

وحدت هدف امام حسین (ع) با پدرش علی (ع) | ۳۹

وضعیت جامعه، در زمان امامت حسین (ع) | ۳۹

آگاهی کامل کوفیان درباره تحولات جهان اسلام | ۴۰

عدم حضور حداکثری کوفیان در صحنه | ۴۰

«قیام تواس» تازیانه و جدان عافیت طلبان | ۴۱

قرار «عبیدالله بن حر» از امام حسین (ع) | ۴۲

تازیانه و جدان بر بیکره «عبیدالله بن حر» | ۴۳

نمونه‌هایی از کوفیان حق شناس و وفادار | ۴۴

پیرمردانی در صحنه و محکمتر از کوه | ۴۴

وصیت مسلمین عسجیه به حسین (ع) مظاهر | ۴۵

پایداری «جناب زهیر بن قین» بهای حق، برخلاف «عبیدالله بن حر» | ۴۶

جلسه سوم/ ۴۷

مروری بر مباحث گذشته | ۴۷

گروه سوم؛ اهل شام | ۴۸

جهالت شامیان، ضریب سه بود | ۴۸

مسلمانان معاویه‌ای | ۴۸

دشنام جوان غسانی به علی (ع) تحت تأثیر تبلیغات معاویه | ۴۹

مگر علی نماز می‌خواند که در محراب شهید شد؟! | ۵۰

یک منازعه بهسبک مردم شام | ۵۰

اقامة نماز «جمعه»، در روز «چهارشنبه» | ۵۲

بررسی آرمان اصلی و حربه‌های معاویه | ۵۲

تغییر حکومت یا تغییر اسلام؟! | ۵۲

علی (ع) و اولاد او، تنها موانع معاویه | ۵۳

بی‌باکی معاویه در مقابله با علی (ع) و دوستانش | ۵۳

خلوت معاویه با یک دوست قدیمی | ۵۴

قصد معاویه برای دفن اسلام محمدی (ص) | ۵۵

براندازی اسلام و تجدید سلطنت جاهلی | ۵۶

بررسی عقائد بنی‌امیه بر اساس نقل‌های تاریخی | ۵۷

«ابوسفیان، معاویه و یزید» لحظه‌ای به خدا ایمان نیاوردند! | ۵۷

تندروی یا تبیین واقعیات؟! | ۵۷
«یزید» به روایت دوست و دشمن | ۵۸

جلسه چهارم/ ۶۱

- نقشه و مقابله امام با خاندان بنی امیه | ۶۱
- اقدام عملی امام، بعد از پدر و برادر علیه السلام | ۶۱
- هدف امام حکومت نبود؛ نجات اسلام بود! | ۶۲
- این خاندان نباشد نه فقط شخص یزید! | ۶۲
- دلیل اقلی امام برای مقابله با بنی امیه | ۶۳
- بصیرت و برنامه امام و یارانش نسبت به بنی امیه | ۶۳
- چرا امام، تا زمان یزید سکوت کرد؟! | ۶۴
- افشای نیت بنی امیه برای جامعه اسلامی | ۶۴
- بیدار کردن امت تحمیل شده به وسیله «خون» | ۶۵
- خون حسین علیه السلام آب حیات اسلام | ۶۶
- ابزار حرکت های الهی برای بقای دین | ۶۶
- «کشته شدن» یعنی پیروزی! | ۶۷
- «قلع و قمع» کسی را بیدار نمی کند! | ۶۷
- «کشته شدن» بهتر از «کشتن» است! | ۶۸
- خون، بر شمشیر پیروز است | ۶۹
- قصد دیرینه امام حسین علیه السلام بر براندازی بنی امیه | ۷۰

جلسه پنجم/ ۷۳

- مروری بر مباحث گذشته | ۷۳
- هدف امام حسین علیه السلام هدفی معنوی بود نه مادی | ۷۳
- خطبه سال ۵۸ امام حسین علیه السلام در منا | ۷۴
- کلیات و خطوط اصلی خطبه | ۷۴
- خطبه به روایت مستقیم «سلیم بن قیس هلالی» | ۷۵
- خطبه در آثار دیگر بزرگان | ۷۷
- دو نکته مهم درباره خطبه | ۷۸
- جو مسموم جامعه به دلیل بخش نامه های ننگین معاویه | ۷۹
- برنامه های معاویه برای «انتقام از اسلام» | ۷۹
- تحلیل سلیم بن قیس از فضای جامعه اسلامی | ۷۹

﴿ ۸ ﴾ شرح خطبه منا

﴿ ۸۰ ﴾ اولین بخش نامه و آثار آن؛ «تهدید دوست داران علی و آل او علیهم السلام» | ۸۰

سیاست تهدید برای بیرون کردن افراد بابصیرت از صحنه | ۸۰

خفقان و گسترش دروغ علیه شیعیان | ۸۲

﴿ ۸۱ ﴾ بخش نامه دوم: «جعل حدیث برای عثمان» | ۸۲

تطبیع دنیا داران در جلوه دادن باطل | ۸۳

«دروغ گوئی» راهی برای تأمین رفاه در دنیا | ۸۴

﴿ ۸۲ ﴾ بخش نامه سوم: «جعل حدیث در مدح شیخین» | ۸۵

«شیخ سازی» برای پوشاندن حق | ۸۵

نهادینه کردن جنایات در نسل های آینده | ۸۶

﴿ ۸۳ ﴾ بخش نامه های بعدی: «فشار بر دوستان علی علیهم السلام» | ۸۶

قطع بیت المال از دوستان علی علیهم السلام | ۸۶

خانه شیعیان را خراب کنید تا برای دیگران عبرت شود | ۸۷

جلسه ششم / ۸۹

﴿ ۸۴ ﴾ ضرورت بررسی سندی و ریشه ای روایات مخالف با مبانی | ۸۹

تأمل جدی درباره بسیاری از فضائل منقول اصحاب | ۸۹

روایت صحیح السند ولی نامعتبر | ۸۹

حدیث سفارشی و حکومتی | ۹۱

﴿ ۸۵ ﴾ دقت های چهارگانه امام حسین علیهم السلام در ایراد خطبه | ۹۱

ویژگی متن و محتوای خطبه | ۹۲

خصوصیت کم نظیر مخاطبان | ۹۲

ویژگی زمانی و حالت روحانی حضار | ۹۳

ویژگی مکانی و سرزمین برین و پیوستن | ۹۴

تفاوت جوهری انقلاب حسینی با حرکت های بشری | ۹۵

رابطه حکومت و اسلام در نگاه امام حسین علیهم السلام | ۹۶

بخش اول خطبه امام حسین علیهم السلام در منا | ۹۷

جلسه هفتم / ۹۹

نوک پیکان سخنرانی، به سوی معاویه جبار و طاغی | ۹۹

حرف هایم را به دیگران برسانید تا دین، مندرس نشود! | ۱۰۰

«بلاغ به مردم» پیام اول و آخر خطبه | ۱۰۰

اشاره به فضائل امیرالمؤمنین علی (ع)

۱. علی (ع) برادر رسول الله | ۱۰۲
۲. علی (ع) تنها کسی که به مسجد راه دارد | ۱۰۲
۳. علی (ع) راضی و مرضی خدا و رسول | ۱۰۳
۴. علی (ع) به منزله هارون برای موسی | ۱۰۴
۵. علی (ع) نفس پیغمبر | ۱۰۴
۶. علی (ع) فاتح خیبر | ۱۰۵
۷. علی (ع) مبلغ سوره براءت | ۱۰۶
۸. علی (ع) بر طرف کننده غم از چهره پیغمبر | ۱۰۶
۹. علی (ع) ولی همه مؤمنان | ۱۰۶
۱۰. علی (ع) صاحب سر پیغمبر | ۱۰۷
۱۱. علی (ع) بهترین اهل بیت | ۱۰۷
۱۲. علی (ع) مسئول غسل دادن تکفین و تدفین پیغمبر | ۱۰۸
۱۳. علی (ع) سید عرب | ۱۰۸
۱۴. اهل بیت هفتگی یکی از ثقلین | ۱۰۸
۱۵. دوستی با علی (ع) ملاک دوستی با پیغمبر | ۱۰۹
- جواب گویی به بخش نامه های معاویه | ۱۱۰

ظاهر و باطن اقدامات معاویه | ۱۱۱

- فطرت مردم بعدنیا! اتصال شایستگان است! | ۱۱۱
جمل شخصیت توسط بنی امیه | ۱۱۱

ثبت فرهنگ جدید حسینی (ع) در قاموس بشریت | ۱۱۲

- «من» فدای هدف | ۱۱۲
بقای من به بقای هدف من است! | ۱۱۳
سخن از مرگ در تمام مراحل سیر | ۱۱۳
فرهنگی که در آن «مرگ» شیرین تر از غسل است | ۱۱۴
اصحابی آشنا به هدف و وسیله | ۱۱۴

جلسه هشتم / ۱۱۷

- اهل بیت (ع)، هسته مرکزی بقای دین | ۱۱۷
رمز حیات و بقای اسلام در نگاه امام حسین (ع) | ۱۱۷
کارایی اهل بیت (ع) در برابر بنی امیه | ۱۱۸
سفارش یک صحابی به یکی از تابعین بزرگ | ۱۱۹
آنچه که فرد، جامعه و حتی دین را حفظ می کند! | ۱۱۹

③ ۱۰ ③ شرح خطبه منا

❦ رابطه امامت و اصل دین در اسلام | ۱۲۱

رابطه مستقیم معرفه الله با معرفه امام | ۱۲۱

تو اگر خداشناسی، همه در رخ علی علیه السلام بین | ۱۲۲

لزوم معرفت امام در روایات عامه | ۱۲۲

تلاش ابن عمر برای بی امام نماندن؛ حتی برای یک شب | ۱۲۳

سخن امام حسین علیه السلام برای کسی ناشناخته نبود | ۱۲۴

❦ معرفت امام، شرط تحقق ایمان | ۱۲۴

«مؤمن» قبول کننده تمام جزئیات دین است | ۱۲۴

مسئله غدیر، یکی از مسائل قطعی دین است | ۱۲۵

مخالف غدیر، حقیقتاً مؤمن نیست | ۱۲۶

امام حسین علیه السلام به همه حضار فرمود: شما مؤمن نیستید | ۱۲۷

«عدم شناخت» یا «انکار»، هر دو ضلالت است | ۱۲۷

❦ ارزش امامت در قرآن | ۱۲۸

«امامت» بالاتر از «نبوت» است | ۱۲۸

برنامه بنی امیه: دور کردن مردم از امام زمان علیه السلام | ۱۲۹

جلسه نهم / ۱۳۱

❦ تفاوت دیندار ی و دین شناسی | ۱۳۱

عمل به اسلام یا شناخت عمیق دین | ۱۳۱

تلاش بنی امیه در هدم ظاهر و باطن دین | ۱۳۲

تقویت دین داری ظاهری، به دور از معرفت و شناخت | ۱۳۲

❦ «جایگاه امام» در مکتب اهل بیت علیه السلام | ۱۳۳

«خصوصیات امام» در کلام امام حسین علیه السلام | ۱۳۳

«ویژگی های امام» در کلام علی علیه السلام | ۱۳۴

❦ «جایگاه امام» در مکتب دشمنان اهل بیت علیه السلام | ۱۳۴

کوبیدن جایگاه امام، با روایاتی جعلی | ۱۳۴

هر که سی خراشه باشد: تو از او پیروی کن | ۱۳۵

اگر عمل حاکم برخلاف دین و سنت هم باشد: وظیفه شما اطاعت است | ۱۳۶

اگر امیر گناه کرد اشکالی ندارد: شما دور نشو | ۱۳۷

هر بی دینی امام شده از او اطاعت کنید | ۱۳۷

❦ رویارویی و پیروزی خونین حسین علیه السلام | ۱۳۸

سر تلاش معاویه برای حکومت «یزید معلوم الحال» | ۱۳۸

سخن اصلی امام حسین علیه السلام همه چیز فدای دین! | ۱۲۸
تلاش حسین علیه السلام برای ثبت مظلومیت خویش؛ نه قدرت و شکوه حق! | ۱۳۹
حسین علیه السلام نمی خواست علمدارش بجنگد! | ۱۳۹

جلسه دهم/ ۱۴۱

تلاش امام حسین علیه السلام برای بیدار کردن امت اسلامی توسط علما | ۱۴۱
تلاش بنی امیه برای حکومتداری، به هر نحو ممکن! | ۱۴۱
اطاعت از رهبر فاسد در روایات جعلی عامه | ۱۴۲
پشت سر هر کسی، نماز را بخوان و جهاد کن! | ۱۴۲
زکات را بپیکار داری حاکم چه آدمی است! | ۱۴۳
تا وقتی حاکم نمازش را می خواند، از او تبعیت کن؛ ولو اینکه... | ۱۴۳
تلاش بنی امیه در مسخ دین خدا | ۱۴۵
برخی نظریات مخالف، نزد علمای عامه | ۱۴۵
مواجهه امام حسین علیه السلام با شرایط خفقان | ۱۴۶
نقشه شیطانی بنی امیه و عکس العمل تاریخی امام | ۱۴۶
«شعار» و «عمل» حسین علیه السلام، مردم را بیدار کرد | ۱۴۷

بخش دوم خطبه امام حسین علیه السلام در منا | ۱۴۹

جلسه یازدهم/ ۱۵۱

امر به معروف و نهی از منکر، عامل بقای دین | ۱۵۱
«امر به معروف و نهی از منکر» یک وظیفه فرادینی! | ۱۵۱
تارک امر به معروف و نهی از منکر، بی دین است! | ۱۵۱
دلیل اهمیت امر به معروف و نهی از منکر | ۱۵۲
«سمنای دین» و «بقای دین» | ۱۵۳
«امر به معروف و نهی از منکر» راه مقابله امام با معاویه | ۱۵۴
«امر به معروف و نهی از منکر» راه و رسم انبیا و صلحا | ۱۵۵
وظیفه علما و مردم در مقابله با گفتار حرام | ۱۵۵
پند و موعظه امام به حضار | ۱۵۵
وظیفه علما و مردم در برابر فساد | ۱۵۶
مخاطب امام، هم علما و هم مردم هستند! | ۱۵۷

«قول اثم» گناهی جامعه‌سوز! ۱۵۷

مردم، به سراغ علما بروند و علما، فریاد بزنند! ۱۵۸

﴿ ۱۵۹ ﴾ منشأ سکوت علما در برابر گفتار حرام ۱۵۹

تأثیر قطع‌های معاویه بر عالمان دنیاطلب ۱۵۹

تأثیر تهدیدهای معاویه بر عالمان ترسو ۱۶۰

مردم مخاطب اصلی بخش دوم خطبه‌اند! ۱۶۰

جلسه دوازدهم / ۱۶۳

وظیفه مردم، تذکر به علمای ساکت است! ۱۶۳

علما باید به مردم بگویند که چه وظایفی دارند! ۱۶۳

«امر به معروف و نهی از منکر» اعمال ولایت الهی است! ۱۶۴

دلیل تقدم و اهمیت «امر به معروف و نهی از منکر» در کلام الهی ۱۶۵

«امر به معروف و نهی از منکر» زمینه‌ساز اجرای تمامی احکام ۱۶۶

﴿ ۱۶۶ ﴾ فوائد عمل به «امر به معروف و نهی از منکر» در خطبه امام (ع) ۱۶۶

«امر به معروف و نهی از منکر» دعوت به اسلام ۱۶۶

«امر به معروف و نهی از منکر» رد ظلم و مخالفت با ظالم ۱۶۸

«امر به معروف و نهی از منکر» تلاش در تقسیم صحیح اموال عمومی ۱۶۸

«امر به معروف و نهی از منکر» اصلاح اخلاق و مصرف صدقات ۱۶۸

«امر به معروف و نهی از منکر» راه مقابله امام با معاویه ۱۶۹

﴿ ۱۷۰ ﴾ آثار منفی ترك «امر به معروف و نهی از منکر» ۱۷۰

«ترك امر به معروف و نهی از منکر» یعنی هدم دین ۱۷۰

«ترك امر به معروف و نهی از منکر» یعنی یک ضرر عمومی ۱۷۰

«ترك امر به معروف و نهی از منکر» یعنی خوار کردن دین خدا ۱۷۱

﴿ ۱۷۲ ﴾ عنوان «سید الشهداء» در معارف اسلامی ۱۷۲

حضرت حمزه «سید الشهداء» است! ۱۷۲

«سید الشهداء» یک وصف شخصی نیست! ۱۷۲

حسین (ع) سید الشهداء است! ۱۷۳

جلسه سیزدهم / ۱۷۵

خطاب امام حسین در این خطبه، به همه انسان‌ها است! ۱۷۵

وظیفه چهارمهای دینی، سنگین‌تر است! ۱۷۵

﴿ ۱۷۶ ﴾ اطلاق وجوب امر به معروف و نهی از منکر ۱۷۶

«دله قرآنی» و «فلسفه احکام» در برابر روایات جمعی ۱۷۶

شواهدی قرآنی، درباره اطلاق حکم وجوب «امر به معروف و نهی از منکر» | ۷۷۱

شواهدی عقلی، درباره اطلاق حکم وجوب «امر به معروف و نهی از منکر» | ۱۷۸

چهره‌ای متفاوت از امر به معروف و نهی از منکر در روایات عامه | ۱۷۹

روایات صحیحی که باقی مانده و از دست دشمنان در رفته است | ۱۷۹

«امر به معروف و نهی از منکر نمونه حاکم ظالم» بالاترین جهاد | ۱۸۰

تفاوت در نقل‌های عامه درباره «امر به معروف و نهی از منکر» | ۱۸۲

روایتی عجیب درباره «ترک امر به معروف و نهی از منکر» | ۱۸۲

تطبیق بحث با قیام امام حسین (ع) | ۱۸۳

با این وضع، باید فاتحه اسلام را خواند | ۱۸۳

هدف امام حسین (ع)، بقای دین بود | ۱۸۳

بخش سوم خطبه امام حسین (ع) در منا | ۱۸۵

جلسه چهارم / ۱۸۷

«تغییر مخاطب» تفاوت بخش دوم و سوم خطبه | ۱۸۷

خصوصیات و امتیازات علما و بزرگان مذهبی | ۱۸۸

افرادی دین‌شناس | ۱۸۸

اشخاصی اهل نیکی | ۱۸۹

خیرخواه مردم | ۱۸۹

دارای شکوه و جلالت خدایی | ۱۸۹

محل مراجعه عموم | ۱۹۰

مورد احترام مردم | ۱۹۰

تحدیر امام حسین (ع) نسبت به تمام عالمان دینی | ۱۹۰

مخاطب امام «نوع علما» است نه برخی از آن‌ها | ۱۹۰

توقع بی‌جای عالمان ساکت در برابر ظلم و فساد | ۱۹۱

علمای دین، منسوب به خداوند | ۱۹۱

وظایف رهبران دینی در قبال جایگاهشان | ۱۹۲

بهشت، برای عالم باعمل است | ۱۹۲

کارنامه سیاه عالمان حاضر در جلسه | ۱۹۲

۱. حمایت از حق ضعیفان | ۱۹۴

۲. پرهیز از ویژه‌خواری | ۱۹۴

«آبروداران» بدهکار خدایند نه طلبکار! | ۱۹۴

۳. درگیر شدن با منحرفان | ۱۹۵

توقع بی جا، کمال بی انصافی است! | ۱۹۶

ترک کنندگان وظایف الهی، ساکنان جهنمند! | ۱۹۶

﴿﴾ بزرگترین گناه عالمان دینی | ۱۹۹

بی تفاوتی نسبت به نقض عهد الهی | ۱۹۹

معانی مختلف «پیمان با خدا» | ۲۰۰

«عهد الهی» در مرتبای پایین تر از قراردادهای آبا و اجدادی | ۲۰۱

«تعلیمی مردم» نتیجه سکوت عالمان دینی | ۲۰۲

دلیل سکوت علما، عاقبت طلبی و دنیا خواهی است | ۲۰۳

امام حسین (ع) با کسی تعارف نداشت! | ۲۰۴

جلسه پانزدهم / ۲۰۷

﴿﴾ مروری بر بحث گذشته | ۲۰۷

حال و روز علمای درباری و دنیا دار | ۲۰۷

وظایف عالمان دینی در قبال دین | ۲۰۸

﴿﴾ نقش و جایگاه علما در اداره جامعه اسلامی | ۲۰۹

زمانی که مصیبت علما بیشتر از مردم می شود! | ۲۰۹

علما باید همه کارها را به دست بگیرند! | ۲۰۹

﴿﴾ «پراکندگی از محور حق» عامل اصلی مصیبت ها | ۲۱۰

عامل مصیبت: «ترک وظایف الهی» و «نقض عهد یعمر» | ۲۱۰

علی (ع) مع الحق! | ۲۱۱

چهار نتیجه مهم از این فرمایش امام حسین (ع) | ۲۱۲

﴿﴾ دلیل اختلاف بزرگان و علما | ۲۱۳

تأثیر ترس علما از بخش نامه های معاویه | ۲۱۳

«مخالفت لفظی» به همراه «اقدام عملی» کار ساز است | ۲۱۴

توصیف «اکامان ناشایست» | ۲۱۵

مقصر اصلی «علمای بی تفاوت» هستند! | ۲۱۵

﴿﴾ نتیجه سلطه حکومت های شیطانی | ۲۱۶

«بی چاره تر شدن مستضعفین» یا «سرگرم شدن به زندگی روزمره» | ۲۱۶

سازش بزرگان و استیصال مردم | ۲۱۷

﴿﴾ شهادت امام حسین (ع) در بیان حقایق | ۲۱۷

ایراد خطبه در زمان اقتدار معاویه | ۲۱۷

جلسه شانزدهم/ ۲۱۹

اقدام بنی‌امیه در گرفتن جایگاه تبلیغات عمومی | ۲۱۹

حکومت اسلامی یا «سلطنت معاویه‌ای»؟! | ۲۱۹

«مواظب السلاطین» حربه مدیریت افکار عمومی | ۲۱۹

مردم، بازیچه بوق‌های تبلیغاتی معاویه | ۲۲۰

اقدام حاکمان جور و فرمان‌روایان فاسد | ۲۲۱

۱. دین‌تاتور کینه‌دور، ۲. قلدر نسبت به ضعیفان، ۳. فرمان‌روایی لامذهب | ۲۲۱

بوق‌های تبلیغاتی، ظالمان و مفسدان را تطهیر می‌کند | ۲۲۲

تبلیغات، قدرت دفاع از مردم سلب می‌کند | ۲۲۲

مقابله صریح امام حسین با معاویه | ۲۲۳

«معاویه» دغل‌باز و ستمکار است | ۲۲۳

نتایجی از این فراز فرمایش امام حسین علیه السلام | ۲۲۵

تفاوت شرایط امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام | ۲۲۵

هدف معصومین علیه السلام یکی است، شرایط فرق می‌کند | ۲۲۵

مقایسه شرایط امامت حسنین علیه السلام | ۲۲۶

اقدام امام حسین علیه السلام در یک زمان مناسب بود | ۲۲۶

جلسه هفدهم/ ۲۲۹

هدف امام حسین علیه السلام از قیام علیه بنی‌امیه | ۲۲۹

خدایا! ما به‌دنبال حکومت و قدرت نیستیم | ۲۲۹

هدف اصلی: «اصلاحات اجتماعی» و «عمل به احکام و سنت» | ۲۳۰

امام حسین علیه السلام مصلحی جهانی و با برنامه | ۲۳۰

وحدت هدف، بیان و عمل علی علیه السلام و حسین علیه السلام | ۲۳۱

شاخصه و وجه تمایز یک قیام الهی از حرکت‌های مادی و دنیاگرایانه | ۲۳۲

استنصار امام از علما و عاقبت پاسخ ندادن آن‌ها | ۲۳۲

اگر ما را یاری نکنید، وضعتان بدتر می‌شود | ۲۳۲

تهدید برای اصل اسلام | ۲۳۳

بوق‌های تبلیغاتی، ظالمان و مفسدان را تطهیر می‌کند | ۲۳۳

ولایت امام عادل؛ شرط قبولی اعمال | ۲۳۴

تأثیر «شخصیت حاکم» بر قبولی و رد اعمال | ۲۳۴

آنجا که آتش جهنم برای صالحین خواهد بود؟! | ۲۳۵

تفاوت مردود شدن و باطل بودن | ۲۳۵

اطاعت از امام عادل، شرط قبولی اعمال است | ۲۳۵

«امامت» ریشه و اساس اسلام است | ۲۳۷

❦ متن و ترجمه خطبه امام حسین (ع) در منا | ۲۳۹ ❦

❦ فهرست منابع | ۲۴۹ ❦

❦ نمایه | ۲۵۳ ❦

انسان همیشه نیازمند رشد و راهنما بوده و خواهد بود؛ اما انسانِ دورانِ ما نامندتی از گذشتگان است. غوغایِ زندگیِ ماشینی و هابوسیِ مظاهرِ پر زرق و برقِ پیشرفت‌هایِ صنعتی، در کنار اغواگریِ برخی رسانه‌هایِ افسون‌گر و دشواریِ گذرانِ زندگی و نیز درگیری‌هایِ روزافزونِ ذهنی، همه و همه نوعی از «معیشتِ ضنک» را برای ما رقم زده‌اند. در فضایی چنین غبارآلود «عالم، همچون کسی است که با خود شمعی دارد و همه‌جا را برای مردمان روشن می‌کند. پس هر که با شمع او جایی را ببیند، در حق او دعای خیر می‌کند. عالم نیز با خود شمعی دارد که تاریکی نادانی و سرگردانی را از بین می‌برد»^۱.

هنگامی که بشر در حیرت و سرگردانی است و هر کس راهی به او نشان می‌دهد و او نمی‌داند کدام

۱. امام حسن عسکری (علیه السلام) به نقل از امام باقر (علیه السلام) فرمود: العالم کمن مع شمعۃ نفس، الناس فکل من ابصر شمعته دعا له بخیر، کذلک العالم مع شمعۃ تنزل ظلمة الجہل والحیرۃ (بهار الانوار، ج ۲، ص ۱۴).

راه به مقصد و مقصود منتهی می‌گردد، نیازمند شاخص و نشانه‌ای است که فرشته نجات او شود و عالمان ربّانی در زمان غیبت، همان نقش و جایگاه را دارند؛ چرا که به تعبیر رسول خدا ﷺ: «مَثَلُ عالِمَانِ در زمین، همچون مَثَلِ ستارگان است در آسمان، که در تاریکی‌های خشکی و دریا به وسیله آن‌ها می‌توان به راه درست رسید؛ و چون غروب کنند، چه بسا راه‌یافتگان هم به گمراهی افتند»^۱.

اینک ماییم و تجسم این تشبیه رسول خدا ﷺ؛ ماییم و یکی از پرفروغ‌ترین ستارگان آسمان دین و دانش که سال‌های سال است روشنی بخش خرد و گرمابخش جان‌های مشتاقی است که پروانه‌وار گرد «شجرة طیّبه» وجودش می‌چرخند و از خرمن معرفتش بهره می‌گیرند.

او نمونه برجسته همان کسانی است که امیر دل‌ها، علی (علیه السلام) توصیف نموده و به ملازمت رکابشان توصیه فرموده است؛ «کسی که جامه شهوات از تن بیرون کرده و از همه دل‌مشفولی‌ها خویشتن را رها نیده، مگر یک چیز که پیوسته در فکر آن است (و آن دین او است). بدین‌گونه از کوردلی رسته و از هم‌گامی با هواپرستان جسته است، و خود کلید در هدایت و قفل بر در سقوط و تباخی گشته است؛ راه خویشتن به خوبی یافته و آن را پیموده، و مشعلی فروغ‌بخش به چنگ آورده و در پرتو آن از راه‌های سردرگم و ظلمانی گذشته است.

۱. عن النبی ﷺ: إن مثل العلماء فی الارض کمثل التجوم فی السماء یتدی بها فی الظلمات البیز والبحر، فاذا اطّلت اوشک ان تضل الهدایة الحیاء. ج ۴، ص ۴۲۶

او به استوارترین دستاویزها رسیده و به محکم‌ترین رَسَن‌ها در آویخته است و یقینش به دین، مانند کسی است که نور خورشید را می‌بیند. بدین‌سان تن به اطاعت خدای سبحان داده، دست به کارهای بزرگ می‌یازد، هر وظیفه‌ای که پیش آید آن را درست به انجام می‌رساند، و هر فرعی (و امری) را منطبق با اصل (دینی) آن مُجری می‌دارد، او چراغ تاریکی‌ها است و برطرف‌کننده اشتباه‌ها...^۱

مراد ما، فقیه عارف و عالم دینی حضرت آیت‌الله العظمی حاج آقا مجتبی تهرانی (رحمه‌الله‌العالی و مدبرکانه) است که کرسی افتاء، هیچ‌گاه منبر ارشاد را از او نگرفته و همچنان که محفل نورانی درس خارج فقه و اصولش طالبان پی‌گیر و پرتلاش را به قلعه استنباط رهنمون می‌شود، مجلس گرم اخلاق و معرفت و تفسیرش نیز مشتاقان تهذیب و تطهیر نفس را به حلقه انس خدای کریم می‌کشاند و این همه، از روی اخلاص و فروتنی که نشانه و ویژگی مردان خدا است، جهانی است بنشسته در گوشه‌ای.

سال‌های سال است که عالم و عامی می‌پرسند (و البته ما را توبیخ می‌کنند) که چرا چهرهٔ مکتوب آنچه ایشان افزایه می‌فرمایند، طلوع نمی‌کند تا هم حاضران را بیشتر بهره‌مند

۱. نهج البلاغه، خطبه ۸۷... فَذُ خَلْعَ سَرَائِلِ الشَّهَوَاتِ وَ خَلْعَ مِنَ الْهَوَمِ الْأَهْتَا وَاجِدَا الْبُرُودَ بِهَفْصِخٍ مِنْ صِفَةِ الْغَمَى وَ شَارَكَ أَهْلَ الْهَوَى وَ صَارَ مِنْ مَفَاتِيحِ أَنْوَابِ الْهَدَى وَ مَغَالِيقِ أَنْوَابِ الْوَدَى قَدْ أَضَى طَرِيقَهُ وَ سَلَكَ سَبِيلَهُ وَ عَرَفَ مَنَارَهُ وَ قَطَعَ عِمَارَةَ وَاسْتَمْتَلَكَ مِنَ الْغَرَى بِأَوْشَقِهَا وَ مِنْ الْجَبَالِ بِأَشْنَأِهَا فَهُوَ مِنَ الْبَقِيَّةِ عَلَى مِثْلِ ضَوْءِ الشَّمْسِ قَدْ نَعَسَتْ نَفْسُهُ فَهوَ سَبَاحَةٌ فِي أَرْفَعِ الْأَنْوَارِ مِنْ إِبْصَارِ كُلِّ وَارِدٍ عَلَيْهِ وَ تَضْيِيرِ كُلِّ مُرْجِعٍ إِلَى أَصْلِهِ مِصْبَاحٌ ظَلَمَاتٍ كُشِفَ عَنْهُ عَشَوَاتُ مَفَاتِيحِ مَهْنَمَاتٍ...

سازد و هم آنان را که به هر دلیل باید درد دوری تحمل کنند. این مراجعات مکرر، سرانجام سدّ چندین دهه منع و امتناع را شکست و به فضل الهی بخشی از «اخلاق الاهی» ایشان؛ به گونه‌ای در خور رخ نمود تا «درآمدی بر سیر و سلوک» و آینه «کیش پارسایان»^۱ باشد. اما آن هم آتش اشتیاق را فرو نماند و انتظار برای تهذیب و ویرایش را، بیش از این روا نمی‌داشت.

اینک با اصرار ارادتمندان و شاگردان، حضرت استاد اجازه فرمودند تا متن درس‌های اخلاق ایشان، منتشر گردد و درخواست مؤمنان بیش از این بدون اجابت نماند؛

﴿إِنَّا نَحْنُ اللَّهُ يُخَدِّثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا﴾^۲

با ساس از محضر مبارک معظم‌له، اینک دهمین جلد از مجموعه بیانات ایشان همراه با توضیحات زیر تقدیم شما خوانندگان گرامی می‌شود.

۱. از سال ۱۳۸۰ شمسی تا کنون، بنای استاد بر آن بوده است که در ایام عزاداری حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) به تحلیل بُعدی از ابعاد قیام آن حضرت بپردازند. به لطف خداوند انتشار این مباحث به ترتیب و تحت عنوان «سلوک عاشورایی» در دستور کار قرار گرفت. تا کنون نه جلد از این مجزعه منتشر شده که به فضل الهی نیز مورد اقبال و استقبال نخبگان و فرهیختگان قرار گرفته

۱. نام آثار معظم‌له که تا کنون به همت پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی منتشر گردیده است. شکر الله سبحانه و جزاهم الله عن الاسلام و المسلمين خیر الجزاء .
۲. سورة مبارکه طلاق. آیه ۱

است. کتاب حاضر با نام «شرح خطبه منا»، دهمین حلقه از آن سلسله است.

۲. اثر حاضر تکمله‌ای بر کتاب پیشین همین مجموعه با عنوان «پیش و نگرش» است که بنا به فرموده حضرت استاد، کوتاهی فرصت، مجالی برای پرداختن به آن را در جای مناسب خویش نداد و ضرورتاً بحث به سال بعد موکول گردید. لذا معظم له در محرم و صفر سال ۱۴۳۲ هـ ق مطابق با آذرماه ۱۳۹۰ به تکمیل بررسی‌های خود پیرامون شبهه مندرس و پُر از اشکال هدف‌مند بودن و نتیجه نداشتن قیام و انقلاب امام حسین (علیه السلام) پرداختند و با استناد به شواهد مفصل تاریخی و مستندات محکم دوائی، به خصوص خطبه منای حضرت، اثبات فرمودند که قیام عاشورا ای سالار شهیدان، هم هدف‌مند بود و طبق پیش‌بینی‌های امام پیش رفت و هم به هدف اصلی خود که بقای شریعت حقّه اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله) است، رسید.

۳. حضرت استاد در بخش اول سخنان خود، با استناد به پیش‌گویی‌های امام حسین (علیه السلام) درباره جزئیات مصائب و سختی‌های این حرکت، نتایج و پیامدهای قیام، سرنوشت دشمنان و آینده تاریک کوفیان، هدف‌مند بودن قیام را اثبات کرده و حرکت امام را قیامی آگاهانه و کاملاً برنامه‌ریزی شده معرفی می‌نمایند.

معظم له در این فراز، حرکت امام حسین (علیه السلام) را مبتنی بر یک فرهنگ جدید الهی ارزیابی کرده که تنها در مکتب

اولیای خاص خدا معنا دارد. این فرهنگ عمیق و غیرمادی، فرهنگ «پیروزی خون بر شمشیر» است که در آن، رسیدن به حکومت و پیروزی ظاهری، حتی بقای افراد نیز مهم نیست؛ بلکه آنچه اهمیت دارد بقای آئین الهی است و بس. در این فرهنگ جدید عاشورایی، کشتن مسأله اصلی نیست، بلکه باید کشته شد و برای بقای هدف، قربانی بیشتری تقدیم نمود. در اینجا، «مظلومیت» معنا دارد و «غربت» کارساز است.

این نگاه بلند و عارفانه نسبت به هدف، که تنها از یک جهان بینی فداکارانه و توحیدی به دست می آید، مخصوص به یک فرهنگ خاص مذهبی نیست و طبعاً نتایج آن نیز تنها به یک گروه محدود، نمی رسد، بلکه همه بشریت از آن منتفع می گردند. از همین رو است که بقای اسلام و اساس مکتب توحید، با قیام امام حسین علیه السلام پیوند خورده است.

۴. حضرت استاد در قسمت دیگری از مباحث خود که عمده مطالب این مجموعه را به خود اختصاص داده است، به ترجمه و شرح یک خطبه مهم و اساسی امام حسین علیه السلام می پردازند که با توجه به موقعیت زمانی و مکانی و همچنین ویژگی حاضران و مخاطبان آن، بیشتر باید مورد توجه تحلیل گران و علمای اسلامی قرار گیرد. چرا که این خطبه کوبنده و روشن گر، در سال ۵۸ هجری، یعنی دو سال قبل از مرگ معاویه در جمع حدود ۱۰۰۰ نفر از بزرگان صحابه رسول خدا و تابعان آنان

ایراد شده و بسیاری از مسائل تاریخی را حل خواهد کرد. این خطبه نشان‌دهنده آن است که امام حسین (ع) از سال‌ها قبل از حادثه عاشورای سال ۶۱، برنامه مقابله با بنی امیه را در نظر داشته و این دغدغه در سال ۵۸ منجر به ایراد خطبه‌ای در منا گشت و نهایتاً در سال ۶۰ نیز با خبر به خلافت رسیدن یزید، منجر به حرکت و قیام عملی علیه این خاندان گردید.

این خطبه پر مغز و عمیق، به وضوح ایسن نکته را برای هر محقق و تحلیل‌گری روشن می‌سازد که حضرت اباعبدالله (ع) با چه نگاه وسیعی از تقابل معاویه با اساس اسلام و بنیان توحید، خبر داشتند و تا چه اندازه از فضای شیطانی حاکم بر جامعه اسلامی خشمگین و ناراحت بودند.

۵. حضرت استاد، ضمن تقسیم‌بندی، ترجمه و توضیح متن خطبه، مبتنی بر دقت‌نظرهای فقیهانه خوش به موشکافی و نکته‌یابی از این روایت مستند پرداخته و نکات بدیعی را از فرمایشات حضرت استنباط می‌کنند که شاید بتوان گفت تا کنون سابقه نداشته است. این دست‌آوردهای ناب، در عرصه‌های مختلف معارف اسلامی مانند تاریخ و فقه و حتی فقه عامه، قابل استفاده و استناد است.

۶. نکته دیگر این اثر آن است که معظم‌له در نقل‌های تاریخی خود، مقیدند که مؤیدات را از منابع عامه نقل کنند تا جایی برای خرده گرفتن و شبهه باقی نماند و بحث مستند به مقبولات فریقین باشد. ایشان با این شیوه بحث، اثبات

می‌کنند که بنی‌امیه حرکتی بر ضد اسلام را برنامه‌ریزی کرده بودند و فرمایشات و اقدامات امام حسین (علیه السلام) هم ناظر به همین رویارویی خطرناک و مبنایی است؛ در این ساحت، دیگر مجالی برای فرقه‌گرایی و بحث‌ها و تحلیل‌های سیاسی نیست؛ بلکه همه مسأله، بقای اصل اسلام است.

۷. ویژگی دیگر این اثر آن است که خطبه غزای سیدالشهدا با چنین شرح ریشه‌داری که توسط یکی از تربیت‌یافتگان مکتب نورانی آن حضرت ارائه شده است، می‌تواند مبنای «بیداری اسلامی» بوده و امت واحده پیغمبر را به «حق» رهنمون گردیده و از انحراف و تشنّت رهایی بخشد چرا که این خطبه، علاوه بر استحکام در سند نزد عامّه و خاصّه، همچنین دلالت تامّ و اتقان متنی، در تمامی فرازهای بخش اول، مورد تأیید صدها نفر از بزرگان صحابه و تابعان قرار گرفته و با اقرارهای پی‌درپی آنان همراه بوده است؛ همچنین بخش دوم و سوم آن مربوط به امر به معروف و نهی از منکر بوده و وظیفه همگان را در برابر ظلم و دین‌زدایی حاکمان و قدرت‌مداران هر عصر و زمانی مشخص می‌کند.

حضرت استاد با توجّه به وجود احادیث جعلی درباره ضرورت سکوت در برابر حاکمان فاسد در منابع عامّه، ضمن بررسی این مسأله و استناد به آیات و سنت قطعی پیامبر، دروغین بودن آن‌ها را اثبات کرده و آن‌قدر واضح و روشن به تبیین وظیفه امت مقابله با حکام جور می‌پردازند که هر محققی می‌تواند با مطالعه و مذاقسه در این اثر،

احادیث جعلی و ناصحیح را از سنت سرّ پیامبر تشخیص داده و روایات را از جهت «متن» نقد و بررسی نماید.

۸. در پایان متذکر می‌شویم که جلسات این مجموعه در دهه محرم و صفر ایفاد گردیده است که با توجه به شرایط خاصّ زمانی و مخاطبین، بعض از مطالب تکرار گردیده است. لذا در این اثر تلاش شده با رعایت کامل امانت، حتّی الامکان برخی از مطالب تکراری حذف گردیده و در یک قالب مشخص قرار گرفته و برطبق متن خطبه تقدیم شود.

۹. بار اصلی پیاده‌سازی نوارها، مستندسازی متون، ویرایش و آماده‌سازی نهایی کار بر عهده برخی شاگردان معظم‌له بوده که با علاقه و اخلاص در «مؤسسه پژوهشی فرهنگی مصابیح الهدی» سامان یافته است.

پیشاپیش اعتراف می‌کنیم که آنچه درخور شأن معظم‌له است، انجام نشده؛ چراکه تن دادن به اصرارها و ابرام‌ها مستلزم نوعی شتاب و پذیرش برخی کمبودها است. امید است کاستی‌ها و خطاهای ما را عفو فرموده و تنها از محاسن کلام آن عالم ربّانی بهره‌مند گردید؛ صد البتّه این مؤسسه، چشم به راه دریافت نظرات شما است.

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین
مؤسسه پژوهشی فرهنگی مصابیح الهدی